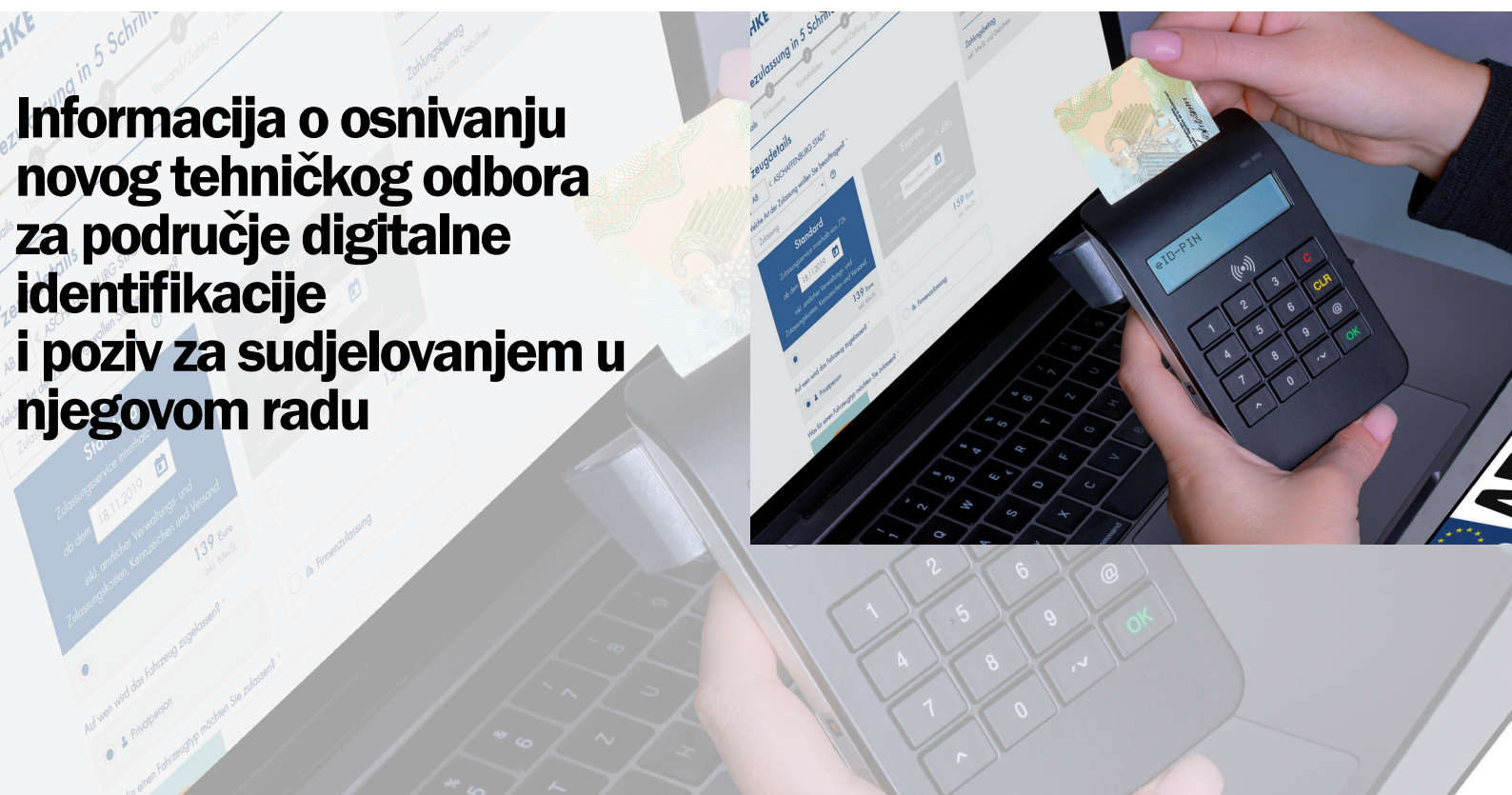

Održana 3. sjednica Stručnog vijeća Hrvatskog zavoda za norme

Informacija o osnivanju novog tehničkog odbora za područje digitalne identifikacije i poziv za sudjelovanjem u njegovom radu

HZN e-glasilo

Službeno glasilo Hrvatskog zavoda za norme sa stalnim dodatkom Oglasnik za normativne dokumente

Godište: 16. 2024.
ISSN 1847-4217
URL: <http://www.hzn.hr>

Izdavač: Hrvatski zavod za norme
MB: 1957406
OIB: 76844168802
Sjedište: Ulica grada Vukovara 78,
10000 Zagreb
Telefon: 01/610 60 95
Telefax: 01/610 93 21

Glavni urednik: Igor Božičević, ravnatelj HZN-a

Pomoćnik glavnog urednika: Sandra Knežević

Tehnički urednik: Sandra Knežević

Uredništvo: Ana Marija Boljanović, Ivo Andreis,
Marina Babić, Melanija Grubić Sutara,
Tatjana Majić

Lektura: Kristian Lewis

Grafička priprema: Sandra Knežević

Izlazi: mjesečno

Datum objave: 2024-12-31

Opremu tekstova obavlja uredništvo. Za sadržaj poimence potpisanih priloga odgovorni su njihovi autori. Oni ne iskazuju obvezno stav Hrvatskoga zavoda za norme. Objavljeni prilozi u službenom glasilu Hrvatskog zavoda za norme autorski su zaštićeni. Iznimka su sadržaj, novosti iz HZN, novosti iz europskih i međunarodnih normiranih tijela i s normizacijom povezane aktivnosti koji se mogu objavljivati u drugim stručnim časopisima uz obveznu naznaku izvora i dostavljanje časopisa u kojemu su objavljeni tako preuzeti prilozi. Za priloge iz rubrike Normizacija i Tehničko zakonodavstvo potrebno je zatražiti pisano odobrenje za njihovo objavljivanje od autora i od Hrvatskoga zavoda za norme.

Poštovani čitatelji!

Privodimo kraju 2024. godinu dvanaestim brojem službenoga glasila Hrvatskog zavoda za norme.

Dana 21. studenog 2024. održana je sjednica Stručnog vijeća Hrvatskog zavoda za norme i u toj prigodi dodijeljene su zahvalnice našim dugogodišnjim članovima, stručnjacima koji su predanim radom sudjelovali u radu tehničkih odbora u područjima graditeljstva, zdravlja, okoliša, medicinske opreme, opće i energetske elektrotehnike, elektronike i svih ostalih područja normizacije te su dali znatan doprinos cijeloj znanstvenoj i gospodarskoj zajednici Republike Hrvatske. U prostorijama HZN-a, petnaestu godinu za redom, ugostili smo studente Fakulteta kemijskog inženjerstva i tehnologije, upoznali ih s osnovama normizacije i normama te im predstavili rad u tehničkim odborima. Više o ovim događajima možete pročitati u rubrici Novosti iz HZN-a.

U rubrici Novosti iz HZN/TO-a donosimo tablicu u kojoj je dan brojčani prikaz članstva u Hrvatskom zavodu za norme, a u Novostima iz međunarodnih i europskih normizacijskih organizacija zanimljivosti iz područja rada ISO-a, IEC-a, CEN-a, CENELEC-a i ETSI-ja.

I na kraju još jedne poslovne godine želimo zahvaliti poštovanim članovima HZN-a, članovima tehničkih odbora HZN-a, korisnicima i suradnicima na suradnji i doprinosu razvoju sustava normizacije tijekom 2024. godine kao jednom od temelja infrastrukture kvalitete u Republici Hrvatskoj.

Želimo da božićne blagdane provedete u krugu obitelji i svojih najdražih, u duhu mira i blagoslova te da vam nova 2025. godina bude ispunjena lijepim trenucima, poslovnim i osobnim uspjesima i zdravljem.

Čestit i blagoslovljen Božić te sretnu i uspješnu 2025. godinu žele vam ravnatelj i zaposlenici Hrvatskoga zavoda za norme!

Sadržaj 12/2024

Proslov

Novosti iz HZN-a

- Održana 3. sjednica Stručnog vijeća Hrvatskog zavoda za norme 4
- Tjedan otvorenih vrata HZN-a 10
- Studenti Fakulteta kemijskog inženjerstva i tehnologije posjetili HZN 11

Novosti iz HZN/TO-a

- Članovi Hrvatskog zavoda za norme 12
- Informacija o osnivanju novog tehničkog odbora za područje digitalne identifikacije i poziv za sudjelovanjem u njegovom radu 13

Novosti iz međunarodnih i europskih normizacijskih organizacija

ISO

- Načela primjene norma zaštite okoliša, društvene odgovornosti i upravljanja (ESG) 14

IEC

- Moć oceana u doprinosu klimatskim ciljevima 16

CEN i CENELEC

- Poziv za podnošenje ponuda u području kibernetičke sigurnosti 17
- Upoznajmo se s normama (#MeetingStandards): Radionica o koristi norma za male i srednje poduzetnike i obrtnike 18
- Natječaj za voditelje projekta u radnoj skupini CEN/TC 275/WG 10, *Elements and their chemical species* 18
- Faza javne rasprave o CEN-ovoj radionici o inteligentnim procesima zahvata u cestovnu infrastrukturu 19

ETSI

- Inteligentno kombiniranje mobilne i satelitske povezivosti 20

Naslovnica: *Fotografije sa sjednice Stručnog vijeća Hrvatskog zavoda za norme (vlasništvo HZN-a) te fotografija preuzeta sa Pexels-a (Photo by REINER SCT: <https://www.pexels.com/photo/a-person-using-payment-terminal-10330112/>)*

HZN Oglasnik za normativne dokumente (A1-A74)

ISSN 1847-4217

Održana 3. sjednica Stručnog vijeća Hrvatskog zavoda za norme

Pripremila: Mirjana Fijolić

Foto: Boris Opašić

U punoj dvorani Hotela International u Zagrebu je 21. studenog 2024. godine održana 3. sjednica Stručnog vijeća Hrvatskog zavoda za norme (HZN), pod moderiranjem Mirjane Fijolić. Na sjednici su se okupili ključni predstavnici gospodarstva, akademske zajednice te zaposlenici HZN-a, koji su raspravljali o važnim temama vezanim uz normizaciju i njezinu ulogu u održivom razvoju Hrvatske. Sjednica je zaključena dodjelom zahvalnica za poseban doprinos nacionalnoj normizaciji dugogodišnjim članovima tehničkih odbora/pododbora.

Otvorena vrata normizacije za budućnost

Sjednicu je otvorio predsjednik Stručnog vijeća HZN-a Igor Župančić, koji je pozdravio prisutne i iznio prijedlog dnevnog reda. Sjednica je počela prihvaćanjem dnevnog reda i verifikacijom zapisnika s prethodne sjednice. Zatim je uslijedilo izlaganje ravnatelja HZN-a Igora Božičevića, koji je pozdravio članove Stručnog vijeća i prisutne te predstavio postignuća i aktivnosti HZN-a u 2023. i 2024. godini. Također, najavljen je financijski plan za razdoblje 2025. – 2027. godine.

Hrvatski zavod za norme, kao neovisna i neprofitna javna ustanova, nacionalno normirno tijelo Republike Hrvatske, nastavlja svoju ključnu misiju predstavljanja zemlje na međunarodnoj normizacijskoj sceni u prestižnim organizacijama poput ISO-a, IEC-a, CEN-a i CENELEC-a te ETSI-ja. S više od 1700 stručnjaka angažiranih u 170 tehničkih odbora HZN ima važnu ulogu u oblikovanju norma koje su temelj za sigurnost, kvalitetu i održivost u različitim industrijama. Hrvatski zavod za norme (HZN) obavlja poslove i zadaće nacionalnog normirnog tijela Republike Hrvatske u skladu sa Zakonom o normizaciji, Uredbom o osnivanju HZN-a, Statutom HZN-a te Uredbom (EU) br. 1025/2012 o europskoj normizaciji.

HZN ima 48 zaposlenika, 265 članova, 1732 (1154 osobe) stručnjaka uključena u rad tehničkih odbora (HZN/TO), koji su organizirani u 170 tehničkih odbora, 20 pododbora i četiri radne skupine.

Osnivanje tehničkih tijela uređeno je internim pravilima (UPN 5), pri čemu se osnivanje tehničkih odbora (TO), pododbora (PO) i radnih skupina (RS) temelji na jasno definiranim područjima rada i interesu članova.

Članovi HZN-a imaju pravo sudjelovati u radu tehničkih tijela, predlagati i glasovati o stručnim pitanjima, koristiti popuste na norme i usluge te sudjelovati u edukacijama i programima tehničke pomoći. Redoviti članovi imaju dodatne pogodnosti poput sudjelovanja u radu europskih i međunarodnih tehničkih tijela te pristupa radnim dokumentima.

Repozitorij hrvatskih norma bilježi rast broja korisnika

Repozitorij HRN4You kontinuirano bilježi rast broja korisnika i pregleda. Do 20. studenog 2024. godine repozitorij ima 12.552 korisnika, što je porast od 7,65 % u odnosu na kraj 2023. godine. U 2023. godini preuzeto je ukupno 9206 norma uz 76.025 pregleda, dok je do studenog 2024. broj preuzetih norma iznosio 9.082 uz 76.043 pregleda. Rast broja korisnika i pregleda potvrđuje važnost repozitorija u omogućavanju pristupa normama.

Aktivnosti HZN-a u 2024. godini

Do kraja 2023. godine objavljeno je 1398 novih normativnih dokumenata, povučeno ih je 1056, a za javnu raspravu objavljeno je 1466 dokumenata. Na hrvatski jezik prevedeno je 55 dokumenata, dok je na engleskom jeziku objavljeno pet izvornih hrvatskih norma.

U povodu 75. obljetnice sustavnog ispitivanja i certifikacije opreme za eksplozivne atmosfere u ožujku 2024., točnije 14. i 15. ožujka, u Podstrani kod Splita održana je međunarodna konferencija IECEx u organizaciji UN-a, IEC-a i IECEx-a, koja je okupila oko 300 stručnjaka iz 43 zemlje svijeta. Nakon konferencije, od 18. do 29. ožujka 2024., odvijali su se sastanci radnih skupina, projektnih timova i skupina za održavanje norma IEC-ova tehničkog odbora 31 s pododborima. Sudjelovalo je oko 400 stručnjaka u ovom interdisciplinarnom području tehnike, i to čak iz 43 zemlje svijeta. Republika Hrvatska još od 1981. godine vodi IEC-ov tehnički pododbor iz multidisciplinarnoga područja zaštite od eksplozivne atmosfere u industriji.

Tijekom iste godine počeo je opsežan projekt prevođenja i stručne redakture 2. generacije eurokodova, pri čemu će se obraditi ukupno 8248 stranica novih norma.

Osnovani su i novi tehnički odbori, među kojima je istaknut HZN/TO 584, posvećen održivim gradovima i zajednicama. Ovaj odbor odražava sve veću potrebu za normama koje će omogućiti održiviji razvoj infrastrukture i urbanih prostora, u skladu s europskim ciljevima za 2030. godinu i zelenom tranzicijom.

Hrvatski zavod za norme trajno surađuje s obrazovnim i znanstvenim ustanovama u Republici Hrvatskoj koje u programima svojih studija i u svojem radu upotrebljavaju norme.

Planirane aktivnosti za 2025. godinu – poticaj suradnji s novim stručnjacima i međunarodnom povezivanju

HZN planira nastaviti projekt prevođenja 2. generacije eurokodova i objavu nacionalnih dodataka.

Predviđeno je obilježavanje 20. obljetnice rada HZN-a i organizacija 59. sastanka Europskog foruma za distribuciju norma (EFSD).

Istodobno, naglasak će biti na poboljšanju normizacijskih procesa, motivaciji zaposlenika, međuljudskim odnosima i promociji normizacije kroz suradnju s obrazovnim ustanovama i HGK-om.

HZN će u suradnji s Hrvatskim društvom menadžera kvalitete organizirati 26. međunarodni simpozij o kvaliteti pod nazivom „Kvaliteta – jučer, danas, sutra”, a očekuje se sudjelovanje uglednih međunarodnih stručnjaka iz područja normizacije i upravljanja kvalitetom.

HZN se, uz postizanje financijskih ciljeva, posvetio i jačanju međunarodne suradnje. Zanimljiv je i razvoj tehnološke infrastrukture, a posebice projekt prevođenja eurokodova na hrvatski jezik, koji će omogućiti bolju usklađenost s europskim normama.

HZN u službi održivosti i konkurentnosti Hrvatske

Treća sjednica Stručnog vijeća HZN-a još je jednom potvrdila važnost normizacije kao temelja za razvoj sigurnih, konkurentnih i održivih rješenja u svim industrijskim sektorima. Kroz ključne aktivnosti i suradnju s obrazovnim institucijama HZN nastavlja pružati podršku mladim stručnjacima, potičući ih da svojim radom doprinesu globalnim normizacijskim procesima.

Dodatno, pohvaljena je suradnja HZN-a s obrazovnim i znanstvenim institucijama, a najavljeno je i obilježavanje 20. obljetnice rada HZN-a.

Posebnu pozornost privukla je vijest da je Mirjana Fijolić, voditeljica Odsjeka za međunarodnu suradnju i odnose s javnošću HZN-a, imenovana stručnjakinjom u skupini aktivnosti 1 (*Workstream 1*) Europske komisije, čime je dodatno istaknuta međunarodna uloga HZN-a.

Sjednica je završena govorom Gorana Romeka, državnog tajnika Ministarstva gospodarstva RH i predsjednika Upravnog vijeća HZN-a, koji je istaknuo važnost daljnjeg razvoja normizacije u Hrvatskoj, a posebno suradnje s gospodarskim sektorom i obrazovnim ustanovama.

Ova sjednica HZN-a potvrdila je njegovu ključnu ulogu u oblikovanju normizacijske infrastrukture Hrvatske i njezinoj integraciji u međunarodna i europska normizacijska tijela.

U godinama koje slijede HZN planira nastaviti provedbu svojih strateških ciljeva, uključujući prevođenje novih generacija eurokodova i organizaciju prestižnih međunarodnih događanja.

HZN dodijelio zahvalnice dugogodišnjim članovima tehničkih odbora/podobora

Sjednica je zaključena dodjelom zahvalnica za poseban doprinos nacionalnoj normizaciji, a među nagrađenima našli su se i pojedinci koji su svojim radom znatno unaprijedili normizacijski sustav Republike Hrvatske.

Na prijedlog tajnika tehničkih odbora HZN-a odabrano je 12 članova koji su svojim dugogodišnjim stručnim radom i zalaganjem posebno pridonijeli nacionalnoj normizaciji u područjima graditeljstva, zdravlja, okoliša, medicinske opreme, opće i energetske elektrotehnike, elektronike i ostalim područjima normizacije.

Dva člana tehničkih odbora primila su zahvalnice na europskoj razini za EUROKODOVE 10 na projektu koji je vodio njemački DIN – *Deutsches Institut für Normung* (DIN-ova zahvalnica).

Zahvalnice Hrvatskog zavoda za norme dodijeljene su sljedećim članovima:

Branka Beović, dipl. ing. građ.

Tehnički odbori: HZN/TO 550, *Opskrba vodom*, predsjednik
HZN/TO 559, *Zaporni, regulacijski i sigurnosni uređaji*
HZN/TO 5, *Metalne cijevi i priključci*
HZN/TO 138, *Plastične cijevi, spojnice i ventili za prijenos tekućina*

Tajnica tehničkih odbora: Jasna Okanović

Zvonko Varga, dipl. ing. građ.

Tehnički odbor: HZN/TO 554, *Obrada otpadnih voda*, predsjednik
Tajnica tehničkog odbora: Jasna Okanović

mr. sc. **Jasminka Papić**

Tehnički odbor: HZN/TO 54, *Eterična ulja*
Tajnik tehničkog odbora: Dražen Biošić

dr. sc. **Zlatko Šavor**

Tehnički odbori: HZN/TO 548, *Konstruktivski eurokodovi*
 HZN/TO 548/PO 1, *Eurokod 1: Djelovanja na konstrukcije*, predsjednik
 HZN/TO 548/PO 3, *Eurokod 3: Projektiranje čeličnih konstrukcija*
 HZN/TO 548/PO 4, *Eurokod 4: Projektiranje spregnutih konstrukcija od čelika i betona*
 Tajnica tehničkih odbora: Jasminka Minjević Ivanović

Tomislav Tomić, dipl. ing.

Tehnički odbor: HZN/TO 138, *Plastične cijevi, spojnice i ventili za prijenos tekućina*
 Tajnica tehničkog odbora: Martina Broketa

prof. emer. dr. sc. **Božidar Križan**

Tehnički odbor: HZN/TO 544, *Strojni elementi*
 Tajnica tehničkog odbora: Tatjana Brica Žilić

prof. dr. sc. **Srećko Švaić**

Tehnički odbor: HZN/TO 561, *Kotlovi, posude pod tlakom, cjevovodi i plinske boce*
 Tajnica tehničkih odbora: Tatjana Brica Žilić

Milivoj Drusany, dipl. ing.

Tehnički odbor: HZN/TO 534, *Spremnici za teret*
 Tajnica tehničkih odbora: Gordana Tabain

Željka Žagrović, mag. med. biokemije

Tehnički odbor: HZN/TO 539, *Kemijski dezinficijensi i antiseptici*

Tajnica tehničkih odbora: Božena Mesek

mr. sc. **Marijan Bogut**

Tehnički odbori: HZN/TO 43, *Akustika*

HZN/TO 108, *Mehaničke vibracije i udari*

HZN/TO E501, *Elektroakustika i ultrazvuk*

Tajnica tehničkih odbora: Božena Mesek

Predrag Peršić, dipl. ing. brod.

Tehnički odbori: HZN/TO E31, *Eksplozivne atmosfere*

HZN/TO E31/PO 31M, *Neelektrična oprema za rad u eksplozivnoj atmosferi*, predsjednik

Tajnik tehničkih odbora Tomislav Šolc

Mladen Marković, mag. ing. el. tech.

Tehnički odbori: HZN/TO E1, *Nazivlje u području elektrotehnike*

HZN/TO E14, *Energetski transformatori*

HZN/TO E15, *Čvrsti elektrotehnički izolacijski materijali*

HZN/TO E36, *Izolatori*

HZN/TO E55, *Žice za namote*

HZN/TO E112, *Procjena i značajke električnih izolacijskih materijala i sustava*

Tajnik tehničkih odbora: Ivo Andreis

Zahvalnice DIN-a* dodijeljene su sljedećim članovima:

Nebojša Buljan

Tehnički odbori: HZN/TO E536, *Vrata, prozori i staklo u građiteljstvu*
 HZN/TO E548/PO 11, *Konstruktivski eurokodovi; Konstrukcijsko staklo*
 HZN/TO E551, *Gradnja*

Tajnica tehničkih odbora Jasminka Minjević Ivanović

prof. dr. sc. **Vlatka Rajčić**

Tehnički odbori: HZN/TO 165, *Drvene konstrukcije*, predsjednik
 HZN/TO 546, *Očuvanje kulturne baštine*
 HZN/TO 548, *Konstruktivski eurokodovi*
 HZN/TO 548/PO 5, *Eurokod 5: Projektiranje drvenih konstrukcija*, predsjednik
 HZN/TO 548/PO 9, *Eurokod 9: Projektiranje aluminijskih konstrukcija*
 HZN/TO 548/PO 11, *Konstruktivski eurokodovi; Konstrukcijsko staklo*, predsjednik

Tajnica tehničkih odbora: Jasminka Minjević Ivanović

* DIN-ova zahvalnica – zahvalnica na europskoj razini za EUROKODOVE 10, koje je vodio *Deutsches Institut für Normung*

 HZN Hrvatski zavod za norme
 Croatian Standards Institute

Tjedan otvorenih vrata HZN-a

Pripremila: **Marina Babić**

Foto: **Marina Babić**

Hrvatski zavod za norme (HZN) obilježio je Europski tjedan malog i srednjeg poduzetništva 2024. u tjednu od 25. do 29. studenog, koji je proglašen Tjednom otvorenih vrata. U tom su razdoblju korisnici mogli bez najave posjetiti normoteku HZN-a koja ima ulogu Kontaktne točke za MSP-ove, informirati se o normama, o članstvu u HZN-u, besplatno čitati norme iz fonda i kupiti ili naručiti hrvatske norme s dodatnim popustom od 20 %.

Cilj je ove inicijative podizanje svijesti o važnosti norma kojima se pruža potpora tržišnoj konkurentnosti, smanjuju troškovi, poboljšava sigurnost i jača konkurentnost, štiteći zdravlje, sigurnost i okoliš.

U povodu Tjedna otvorenih vrata normoteku su posjetili i članovi hrvatskog tehničkog odbora HZN TO 574, *Sustavi upravljanja kvalitetom, rizicima, vrijednostima i inovacijama*, koji priprema norme u području:

- sustava upravljanja kvalitetom, rizicima, vrijednostima i inovacijama
- osiguravanja kvalitete i temeljnih alata i tehnologija za podršku, uključujući norme koje pružaju smjernice za odabir i primjenu tih norma
- nazivlja, metoda i alata koji poboljšavaju upravljanje inovacijama u organizacijama;

a iz područja rada odbora izuzima se priprema norma povezanih uz posebne proizvode, usluge ili industrijska područja.

Djelatnici normoteke informirali su članove Odbora o svojim uslugama, fondu i aplikacijama za korisnike.

European
SME Week

Studenti Fakulteta kemijskog inženjerstva i tehnologije posjetili HZN

Pripremila: Ivana Ivić

Foto: Ivana Ivić

Petnaestu godinu za redom studenti Fakulteta kemijskog inženjerstva i tehnologije posjetili su Hrvatski zavod za norme. Dana 9. prosinca 2024. dvije grupe studenata pete godine iz kolegija Upravljanje kvalitetom došle su u pratnji prof. dr. sc. Danijele Ašperger.

Studente je pozdravila Ivana Ivić, voditeljica Odsjeka za razvoj, edukaciju i certifikaciju, te ih upoznala s temama predavanja i predavačima. Predstavila je rad Hrvatskog zavoda za norme, područja normizacije i vrste dokumenata u normizaciji i rad u tehničkim odborima. Studentima je predstavila neke od njima zanimljivih norma koje se koriste u radu u laboratoriju.

Ana Marija Boljanović, voditeljica poslova normoteke, i Danijela Novota Krajnović, viša stručna savjetnica za poslove odsjeka normoteke, upoznale su studente s radom normoteke i zbirkom hrvatskih norma. Naglasile su važnost autorskog prava za norme te predstavile aplikacije dostupne na mrežnim stranicama HZN-a: sustav komentiranja nacrtu norma HZNacrti i Repozitorij hrvatskih norma HRN4You. Također, pozvale su studente da prate mrežne stranice HZN-a (www.hzn.hr) kako bi na vrijeme dobili potrebne informacije za uključivanje u normizacijski rad.

Nakon izlaganja studenti su posjetili normoteku.

Članovi Hrvatskog zavoda za norme

Objavljujemo popis redovitih članova i članova promatrača HZN-a po vrstama pravnih odnosno fizičkih osoba za koje je Upravno vijeće donijelo odluke u listopadu 2024. godine. Tablica Članovi Hrvatskog zavoda za norme identična je tablici objavljenoj u prethodnom broju HZN e-glasila jer od listopada 2024. godine nije bilo promjena.

Tablica – Članovi Hrvatskog zavoda za norme

Vrsta članstva, vrsta pravne ili fizičke osobe	2024-10-31
Članovi promatrači	
Pravne osobe koje ostvaruju dobit	8
Fizičke osobe	0
Ukupno članova promatrača	8
Redoviti članovi	
Pravne osobe koje ostvaruju dobit	152
Pravne osobe koje ne ostvaruju dobit – javne ustanove	17
Pravne osobe koje ne ostvaruju dobit – HGK, HOK, HUP	1
Pravne osobe koje ne ostvaruju dobit – strukovne komore i udruženja registrirana u Sudskom registru	6
Pravne osobe koje ne ostvaruju dobit – strukovna društva i udruge osnovane prema Zakonu o udrugama i registrirane u Registru udruga	11
Pravne osobe koje ne ostvaruju dobit – osnovne i srednje škole	2
Pravne osobe koje ne ostvaruju dobit – visokoškolske ustanove	22
Fizičke osobe – pojedinci	20
Fizičke osobe – obrtnici	1
Tijela državne uprave	25
Ukupno redovitih članova	257
Ukupno članova HZN-a	265

Informacija o osnivanju novog tehničkog odbora za područje digitalne identifikacije i poziv za sudjelovanjem u njegovom radu

Priredila: Dinka Ilić-Roller

Pozivaju se članovi Hrvatskog zavoda za norme i ostale zainteresirane organizacije za uključivanje u rad tehničkog odbora HZN/TO 585, Digitalna identifikacija

Područje rada tehničkog odbora u osnivanju predviđa razvoj norma za jačanje interoperabilnosti i sigurnosti osobne identifikacije, automatske identifikacije i digitalne identifikacije proizvoda. To pokriva:

- aplikacije i usluge za elektroničku identifikaciju, elektronički potpis, digitalni novčanik, pristup digitalnim uslugama i prekograničnu kontrolu
- sigurnosne usluge uključujući autentikaciju, povjerljivost, integritet, biometriju te zaštitu osobnih i povjerljivih podataka
- osobne uređaje sa sigurnosnim elementima kao što su pametne kartice, tokeni, mobilni uređaji i vezana sučelja te komponente sustava kao što su prihvatni uređaji, poslužitelji i kriptografski moduli
- nosače podataka za automatsku identifikaciju, QR kodove i OCR tehnologije te vezane arhitekture podataka, testne specifikacije i tehničke karakteristike za međusektorsku primjenu
- putovnice proizvoda te jedinstvenu identifikaciju i povezivanje fizičkog proizvoda s digitalnim zapisom
- upravljanje pravima pristupa, informacijama, sigurnošću i povjerljivošću te interoperabilnost
- obradu, razmjenu, pohranu i arhiviranje podataka uz očuvanje autentičnosti i integriteta te vezana sučelja za upravljanje.

Odbor bi uključivao praćenje jednog međunarodnog i dvaju europskih odbora: ISO/IEC JTC 1/SC 17, *Identification cards and related devices*, CEN/TC 224, *Personal identification and related personal devices with secure element, systems, operations and privacy in a multi sectorial environment* i CEN/TC 225, *AIDC technologies*, ali bi u područje rada bio uključen i europski odbor koji je nedavno osnovan CEN/CLC/JTC 24, *Digital Product Passport – Framework and System*.

Dodatne obavijesti o osnivanju i radu tehničkih odbora možete naći na mrežnim stranicama [Hrvatskog zavoda za norme](#).

DODATNE OBAVIJESTI O RADU ODBORA U PODRUČJU INFORMATIKE:

Dinka Ilić-Roller, mag. ing. el.

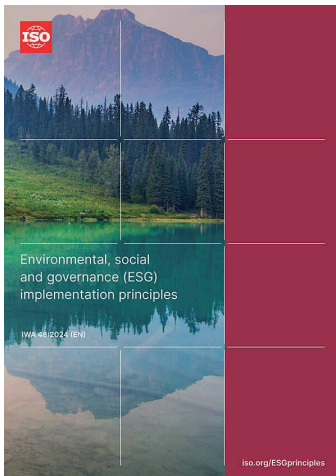
viša stručna savjetnica za normizaciju u području informacijske tehnologije

e-pošta: dinka.ilic.roller@hzn.hr

tel. (01) 610 60 47

Načela primjene norma zaštite okoliša, društvene odgovornosti i upravljanja (ESG)

Doznajte kako ove međunarodne smjernice olakšavaju upravljanje uspješnošću ESG-a te mjerenje i izvještavanje prema postojećim okvirima, omogućujući dosljednost, usporedivost i pouzdanost izvještavanja o ESG-u i postupaka ESG-a na globalnoj razini.

”

IWA 48:2024 Okvir za primjenu načela norma zaštite okoliša, društvene odgovornosti i upravljanja (ESG)

Što je IWA 48?

ISO-ova načela primjene ESG-a (IWA 48) općenit je dokument u kojem se navodi skup načela kojima je svrha usmjeravati organizacije u primjeni i ugradnji postupaka zaštite okoliša, društvene odgovornosti i upravljanja (engl. *Environmental, Social, and Governance*, ESG) u organizacijsku kulturu. Olakšavaju upravljanje uspješnošću ESG-a te mjerenje i izvještavanje prema postojećim okvirima, omogućujući dosljednost, usporedivost i pouzdanost izvještavanja o ESG-u i postupaka ESG-a na globalnoj razini.

Zašto su ISO-ova načela primjene ESG-a važna?

Služe kao univerzalni jezik za postupke ESG-a jer uspostavljaju međunarodni referentni model kojim se osigurava globalna interoperabilnost i pouzdanost u izvještavanju o ESG-u i postupcima ESG-a. Te dogovorene smjernice bitne su za poticanje trajne kulture ESG-a u organizacijama i poduzećima diljem svijeta. ISO-ova načela primjene ESG-a ne pomažu samo pojedinim organizacijama da poboljšaju uspješnost ESG-a nego i ubrzavaju globalno prihvaćanje održivih poslovnih postupaka, pridonoseći otpornijem i odgovornijem poslovnom ekosustavu diljem svijeta.

Koristi

- konkurentna prednost: primjenom pouzdanih postupaka ESG-a organizacije mogu privući socijalno osviještene kupce i ulagače te otvoriti nova tržišta i mogućnosti financiranja
- povećanje ugleda i povjerenja: veća uspješnost ESG-a dovodi do veće transparentnosti i povjerenja dionika, čime se jača ugled organizacije na tržištu i u zajednici
- ublažavanje rizika: sveobuhvatan pristup ESG-u pomaže organizacijama da na vrijeme prepoznaju i riješe potencijalne rizike za okoliš, društvo i upravljanje
- doprinos globalnoj održivosti: usklađivanjem s globalnim ciljevima održivosti organizacije mogu imati značajnu ulogu u rješavanju gorućih globalnih problema, od klimatskih promjena do socijalne nejednakosti.

ČESTA PITANJA

Komu su namijenjene smjernice?

ISO-ova načela primjene ESG-a namijenjena su svim **organizacijama diljem svijeta bez obzira na veličinu i sektor.**

Osobito su korisne za:

- mala i srednja poduzeća (MSP)
- organizacije u zemljama u razvoju
- donositelje odluka na najvišoj razini u organizacijama koje želi prihvatiti postupke ESG-a.

Zašto su korisne upravo za MSP-ove?

MSP-ovi čine znatan dio svjetskih gospodarskih subjekata, pa su bitni za promicanje načela ESG-a za održiviju budućnost. Međutim, MSP-ovima često nedostaju resursi i stručno znanje koji su nužni za samostalno svladavanje složenih procesa integracije ESG-a. Dogovorene smjernice pomoći će im da prevladaju te probleme i olakšati im primjenu postupaka ESG-a.

Nadalje, dokazivanje predanosti ESG-u pridržavanjem ISO-ovih načela primjene ESG-a ne samo da olakšava pristup tržištima i povećava međunarodnu konkurentnost MSP-ova nego i osigurava šire prihvaćanje postupaka ESG-a, čime se u konačnici pridonosi globalnom programu održivog razvoja.

Koja područja obuhvaća dokument IWA 48?

Dokument pomaže u utvrđivanju postojećih općih zahtjeva koji na cjelovit način obuhvaćaju sve elemente ESG-a kako bi se osigurala integrirana rješenja, uključujući zahtjeve kojima se određuju mjerljivi ključni pokazatelji uspješnosti za potporu procjeni razina zrelosti unutar organizacije.

Dokument obuhvaća cjelovit pogled na ESG koji uključuje ne samo klimatsku politiku i usklađenost nego i ključna načela socijalne uključenosti i dobrog upravljanja.

Kako se dokument IWA 48 uklapa u postojeće okružje izvještavanja o ESG-u?

ISO-ova načela primjene ESG-a trebaju biti komplementarna i interoperabilna s postojećim okvirima za dobrovoljno i zakonski propisano izvještavanje kako bi se olakšala globalna usklađenost i usklađivanje s načelima i pristupima ESG-a.

Daju smjernice za korisnike koji se bave ekosustavom ESG-a radi kompatibilnosti s drugim okvirima ESG-a, uključujući standarde izvještavanja S1 i S2 MSFI-ja/ISSB-a te europske norme izvještavanja o održivosti Europske komisije (ESRS).

Same po sebi nisu okvir za izvještavanje o ESG-u, već upućuju na odgovarajuće ISO-ove norme s pomoću kojih se može dokazati uspješnost u izvještavanju o ESG-u.

Tko je pridonio izradi dokumenta IWA 48?

Rad na izradi ISO-ovih načela primjene ESG-a zajednički su vodili članovi ISO-a iz Ujedinjene Kraljevine (BSI), Brazila (ABNT) i Kanade (SCC).

U radu je sudjelovalo više od 1300 ljudi i 128 zemalja.

Prijavite se na dodatne materijale i novosti o održivosti i normama za zaštitu okoliša!

OPĆE INFORMACIJE

Status: objavljeno

Datum objave: 2024-11

Faza: međunarodna norma objavljena [60.60]

Izdanje: 1

Broj stranica: 55

Tehnički odbor: ISO/WS ESG

ICS: 03.100.02 13.020.10

Izvor: ISO
Prijevod: Tatjana Majić

Save the date

2025 International AI Standards Summit

2-3 December

Seoul, South Korea

#AIstandardsSummit

IEC ISO ITU

Moć oceana u doprinosu klimatskim ciljevima

25. studenog 2024., Uredništvo IEC-a

Dok je svijet nakon konferencije COP 29 suočen s neizvjesnošću, izvjesna je samo potreba za više energije iz obnovljivih izvora. Međunarodna agencija za energiju (IEA) očekuje da će globalni energetske kapaciteti iz obnovljivih izvora do 2030. godine porasti 2,7 puta, no to nije dovoljno.

Oceani su neograničen izvor čiste energije koja potječe iz promjena saliniteta, termičkih gradijenata, struja morskih mijena te valova. Energija oceana trenutno čini najmanji udio tržišta energije iz obnovljivih izvora, ali njezin je potencijal golem i ulaganja u nju rastu jer vlade i gospodarstvo prepoznaju vrijednost tog uglavnom neiskorištenog izvora.

IEC-ov tehnički odbor 114 izrađuje međunarodne norme za energiju mora kao potporu sigurnom i održivom rastu gospodarstva. Među njima je niz IEC 62600 koji obuhvaća zahtjeve i upute za pretvarače struja valova, morskih mijena i ostalih struja. 100. dio niza, Pretvarači energije vjetra u električnu struju – Značajke snage, nedavno je izmijenjen u skladu s tržišnim potrebama.

Pretvarač energije valova uređaj je koji proizvodi električnu struju s pomoću sile valova i isporučuje električnu struju u trošila. Pri prelasku s istraživanja na komercijalnu proizvodnju poslovni subjekti moraju biti u stanju na standardiziran način potvrditi značajke svojih proizvoda kako bi oni bili prihvaćeni na tržištima diljem svijeta.

Norme su korisne i za privlačenje ulaganja jer, kada se upotrebljavaju u kombinaciji s ocjenjivanjem sukladnosti odnosno certifikacijom, mogu pružiti objektivnu i globalno prihvaćenu ocjenu značajka proizvoda.

IEC-ov sustav za certifikaciju prema normama za opremu za primjene obnovljive energije (IECRE) vodi programe ocjene sukladnosti za energiju mora, pa i prema normama niza IEC 6200.

Jonathan Colby, predsjednik tehničkog odbora TC 114 i voditelj Radne skupine za sektor energije mora (ME-SWG) u okviru sustava IECRE, kaže:

„IEC TS 62600-100 bitan je alat za industriju energije mora jer daje međunarodno priznatu metodu procjene značajka snage pretvarača energije vjetra u električnu struju. Ovo drugo izdanje nadovezuje se na prvo i poboljšava ga u skladu s potrebama industrije energije mora. Izmjenama se omogućuje i da se dokument odmah ugradi u sustav IECRE za potrebe provjere sukladnosti koju provode treće strane u okviru globalnog sustava certificiranja.“

Dokument je namijenjen za primjenu s IEC-ovom tehničkom specifikacijom o procjeni i karakterizaciji resursa energije valova IEC TS 62600-101, čija će izmijenjena verzija uskoro biti objavljena.

Izvor: IEC
Priredio: Ivo Andreis
Prijevod: Tatjana Majić

Poziv za podnošenje ponuda u području kibernetičke sigurnosti

Cilj je Akta o kibernetičkoj otpornosti (CRA) ojačati kibernetičku sigurnost EU-a osiguravanjem sigurnosti digitalnih proizvoda i usluga tijekom njihova čitavog životnog ciklusa. Njime se potiče proaktivno upravljanje rizicima i odgovornost, čime se poduzeća i korisnici osnažuju da zajedno grade sigurniju digitalnu budućnost. Europska komisija izdala je nacrt normizacijskog zahtjeva europskim organizacijama za normizaciju za izradu nekoliko normativnih dokumenata kao potpore provedbi CRA-a.

Pristup u okviru normizacijskog zahtjeva uključuje izradu horizontalnih norma kao općeg okvira i vertikalnih norma prilagođenih rizicima konkretnih proizvoda. Zbog prekogranične naravi kibernetičkih prijetnja potrebno je djelovanje na razini EU-a da bi se osiguralo konkurentno jedinstveno tržište i povećalo povjerenje u proizvode s digitalnim elementima. Normama se može olakšati usklađenost, osobito za mala i srednja poduzeća, a pravodoban razvoj i dostupnost norma ključni su za njihovu djelotvornu primjenu.

Cilj je projekta STAN4CR poduprijeti i ubrzati normizacijski rad u EU-u potičući suradnju i usklađenost u okružju kibernetičke sigurnosti koje se brzo mijenja.

Raspisujemo javni poziv za podnošenje ponuda u vezi s izradom nekih od potrebnih vertikalnih norma:

- 4 izvjestitelja za rad u tehničkom odboru CLC/TC 47X, *Semiconductors and Trusted Chips Implementation*.

Prijavite se ovdje: [Preuzmite poziv za podnošenje ponuda](#)

- 2 izvjestitelja za rad u tehničkom odboru CEN/TC 224, *Personal identification and related personal devices with secure element, systems, operations and privacy in a multi sectorial environment*.

Prijavite se ovdje: [Preuzmite poziv za podnošenje ponuda](#)

- 1 izvjestitelj za rad u radnoj skupini WG 6, *Product security*, tehničkog odbora CEN-CLC/JTC 13, *Cybersecurity and Data Protection*.

Prijavite se ovdje: [Preuzmite poziv za podnošenje ponuda](#)

Rok za prijavu: 6. siječnja 2025.

Izvor: CEN/CENELEC
Prijevod: Tatjana Majić

Upoznajmo se s normama (#MeetingStandards): Radionica o koristi norma za male i srednje poduzetnike i obrtnike

U studenom je održana kampanja za upoznavanje s normama *Meeting Standards* koju svake godine organizira Small Business Standards (SBS), udruženje koje predstavlja interese europskih malih i srednjih poduzeća (MSP) u normizaciji. Normizacijska tijela i organizacije MSP-ova širom Europe organizirali su razne događaje. Cilj je bio podići svijest malih i srednjih poduzetnika o strateškim prednostima normizacije, potaknuti njihovo uključivanje u izradu norma te ih povezati s normizacijskim organizacijama diljem Europe.

Poljski član CEN-a i CENELEC-a, Poljski odbor za normizaciju (PKN), održao je zajedno s udruženjem *Small Business Standards* (SBS), udruženjem SMEunited i organizacijom *Związek Rzemiosła Polskiego* (ZRP) radionicu „Koristi norma za male i srednje poduzetnike i obrtnike: praktični primjeri i prilike za uključivanje”. Događaj je održan tijekom obilježavanja 100. godišnjice PKN-a. Na radionici su sudionici stekli praktične spoznaje o prednostima norma, čuli priče o uspjehu lokalnih malih i srednjih poduzetnika i obrta te naučili kako se aktivno uključiti u proces izrade norma i pridonijeti oblikovanju norma koje utječu na njihov sektor.

Više informacija možete naći na [mrežnoj stranici](#) kampanje *Meeting Standards*.

MEETING STANDARDS

26 NOVEMBER
HYBRID | 11 am - 2 pm

PKN / SBS / SMEunited / ZRP Joint Conference
Empowering SMEs and crafts with standards:
Practical examples and engagement opportunities

Logos: PKN, Związek Rzemiosła Polskiego, smeunited, Meeting Standards, An initiative of SBS, Small Business Standards

Natječaj za voditelje projekta u radnoj skupini CEN/TC 275/WG 10, *Elements and their chemical species*

Financiranjem projekta „CEN/2023-15 – norme za metode analize štetnih vrsta elemenata u hrani” Europska komisija zadužila je Europski odbor za normizaciju (CEN) da izradi europske norme u okviru Uredbe (EU) 2017/625 o službenim kontrolama.

U tom kontekstu tražimo **voditelje projekata** za razvoj sljedećih dokumenata u radnoj skupini CEN/TC 260/WG 10, *Elements and their chemical species*:

1. *Foodstuffs – Determination of elements and their chemical species – Determination of methylmercury in foodstuffs by LC-ICP-MS*
2. *Foodstuffs – Determination of elements and their chemical species – Determination of arsenic species in foodstuffs by anion-exchange HPLC-ICP-MS.*

ROK: 10. siječnja 2025.

→ PREUZMITE POZIV ZA PODNOŠENJE PONUDA

Izvor: CEN/CENELEC
Prijevod: Tatjana Majić

Faza javne rasprave o CEN-ovoj radionici o inteligentnim procesima zahvata u cestovnu infrastrukturu

CEN-ova radionica o inteligentnim procesima zahvata u cestovnu infrastrukturu – „Intelligent Road intervention processes (IRIP)” – počela je 7. listopada 2024. Registrirani sudionici radionice dogovorili su konačne nacrti Sporazuma s radionice (CWA).

Javna rasprava traje 45 dana i završava 24. siječnja 2025. godine. Komentari se mogu podnijeti tajniku radionice Javieru Idiagu Lópezu (fidiago@une.org) na obrascima za komentiranje u nastavku.

Sudionici radionice razmotrit će komentare prije objave sporazuma s radionice.

Preuzmite dokumente:

- Nacrti CWA-ova
 - CWA 1 – Road maintenance operations guided by XR technologies combined with a robotic modular platform (Radovi održavanja cesta potpomognuti tehnologijama proširene stvarnosti (XR) i robotskom modularnom platformom)

- CWA 2 – Decision Support System for Highway Maintenance planning related with the automation of road maintenance technologies. (Sustav potpore odlučivanju u planiranju održavanja autocesta povezan s tehnologijama automatizacije održavanja cesta)

- Obrasci za komentiranje
 - Za CWA 1 – CEN-WS-IRIP-CWA1 – Obrazac za komentiranje
 - Za CWA 2 – CEN-WS-IRIP-CWA2 – Obrazac za komentiranje

Povezane novosti:
CEN Workshop on 'Intelligent Road intervention processes'

Izvor: CEN/CENELEC
Prijevod: Tatjana Majić

Inteligentno kombiniranje mobilne i satelitske povezivosti

Osim tehničkih izazova, poduzeća moraju osigurati ravnotežu između pokrivenosti i troškova.

Raste potražnja za globalnim praćenjem imovine i sensorima povezanim u internet stvari (IoT) za potrebe nadzora nad ključnom infrastrukturom na udaljenim lokacijama. Kako tržište IoT-a sazrijeva i razvijaju se novi slučajevi uporabe, satelit postaje sve bitniji čimbenik u situacijama kombinirane povezivosti. Međutim, poduzeća moraju osigurati ravnotežu između globalne pokrivenosti i troškova povezivosti, što zahtijeva inteligentan pristup rješenjima.

Dva pristupa satelitsko-mobilnoj povezivosti

Bežični moduli dvostrukog načina rada kompatibilni s tehnologijom 3GPP važan su čimbenik u usponu hibridnih satelitsko-mobilnih rješenja. To su pristupi usmjereni na mrežu. Oslanjaju se na partnerstva u *roamingu* između davatelja usluga mobilne i satelitske povezivosti. Riječ je o obećavajućem novom pristupu koji je trenutno prikladniji za niskoenergetske i uskopojasne scenarije.

Postoji i drukčiji pristup za slučajeve srednje i širokopojasne uporabe koji je u većoj mjeri usredotočen na integraciju API-ja. On pružateljima rješenja omogućuje upravljanje krajnjom strojnom opremom IoT-a i poveziivošću kroz sustav upravljanja bez dodira s mrežom.

Prednosti tehnologije oneM2M za povezivost s višestrukim pristupom

Hibridni satelitsko-mobilni sustavi mogu se koristiti postojećim upravljačkim sustavima. Nije potrebna potpuno razvijena platforma IoT-a. Organizacija može izgraditi rješenje IoT-a na temelju postojećeg rješenja za upravljanje uređajima, koje treba prilagoditi. Međutim, to podrazumijeva maksimalno iskorištavanje kapaciteta rješenja za upravljanje uređajima, što bi u pojedinom slučaju moglo dovesti do preopterećenosti. Sustav s malom memorijom („lagani sustav“) s dobrim mogućnostima integracije mogao bi biti mnogo prikladniji za namjenu. Može osigurati upravo onaj (potencijalno) malen skup funkcionalnosti koji je potreban za pojedini kombinirani satelitsko-mobilni slučaj uporabe.

Kako bi izbjegao stvaranje rješenja iz početka, Deutsche Telekom odlučio je zasnovati ih na tehnologiji oneM2M. To znači da voditelji i arhitekti proizvoda mogu pojedinu poslovnu odluku temeljiti na odgovarajućem podskupu mogućnosti povezivosti, upravljanja uređajima i upravljanja podacima. Tehnologija oneM2M nudi i dovoljnu fleksibilnost za prikazivanje upravo onih podataka koji su potrebni za inteligentno upravljanje i konfiguriranje povezivosti.

Omogućavanje interoperabilnosti i prevladavanje formata podataka zaštićenih vlasničkim pravima

Interoperabilnost je još jedan važan cilj. Inicijativa oneM2M standardizira prikupljanje i dijeljenje mrežnih podataka u stvarnom vremenu među pojedinim aplikacijama, od sustava poslovne podrške raznih partnera do klijentskih aplikacija njihovih kupaca.

Partneri satelitskih sustava mogu isporučivati podatke o performansama povezivosti u stvarnom vremenu. Objekt oneM2M-a *Interworking Proxy Entity* (IPE) usklađuje te podatke radi jednostavnijeg dijeljenja putem funkcije oneM2M-a *FlexContainers*. Riječ je o prilagodljivim spremnicima instancija podataka koji su konfigurirani za bilježenje brzine veze, slabljenja signala (engl. *jitter*) i mjerila vremena čekanja. Putem API-ja oneM2M-a programeri i krajnji korisnici pristupaju podacima iz *FlexContainer*a u stvarnom vremenu.

Za poslovanje Deutsche Telekomu povezano s IoT-om fleksibilnost oneM2M-a u prikazivanju pojedinih vrsta podataka iz raznih izvora pruža ne samo tehničke prednosti nego i nove poslovne mogućnosti. Osim toga, normizacija olakšava buduće uključivanje novih partnera bez troškova integracije novih sustava.

■ **Andre Dutra**, *Enterprise Architect, Deutsche Telekom IoT*

Izvor: ETSI
Priredila: Alica Glavaš
Prijevod: Tatjana Majić

O ETSI-ju

ETSI članovima pruža otvoreno okružje koje uključuje sve zainteresirane strane i podupire pravodobnu izradu, prihvaćanje i ispitivanje globalno primjenjivih norma za sustave, aplikacije i usluge utemeljene na informacijsko-komunikacijskoj tehnologiji (IKT) u svim sektorima gospodarstva i društva. Mi smo neprofitno tijelo s više od 900 organizacija članica širom svijeta iz 64 zemlje na pet kontinenata. Članovi čine raznoliku bazu velikih i malih privatnih tvrtki, znanstvenih organizacija, sveučilišta, državnih i javnih tijela. ETSI je jedno od triju tijela koja Europska unija službeno priznaje kao europske normizacijske organizacije.

Za više informacija posjetite
<https://www.etsi.org/>

Kontakt
e-pošta: press@etsi.org

